

“G romanı”

“G” John Berger’in okuduğum ilk romanı. Kitabın konusu, kapsamı ve özeti için kapak resmine bakmak yeterli sanki. Pınar Kazma’nın elinden çıkan kapak, karman çorman görünüşüne karşın aslında içeriği orantılı biçimde yansıtıyor. Berger’in roman yazımı yaklaşımını da tek bir sayfada gösteriyor, özetliyor. Ayrıca Tomris Uyar çevirisi çok kıymetli. Hiç anlam kaybı yaşamadan kendi dilimizde yazılmış hissiyle okudum.

Kırkklı yaşlarda yazdığı bu romanıyla Berger, 1972’de Booker ödülü kazandı. Booker McConnell’ı Batı Hint Adaları’nda ticari sömürgecilikle suçladı ve ödülün yarısını Kara Panterlere bağışladığını açıklar. Bu olaydan sonra Britanya’nın en radikal kişileri arasına giren Berger Britanya’yı terkeder ve Fransa’ya yerleşir. Ülkemizde ilk basımı 1984’tedir. Sonraki yıllarda çok sayıda basılmıştır.

Post-modernist yazının önemli örneği olan “G” isimli deneysel romanı “Anya’ya ve Kadın Özgürlüğü Hareketindeki Kız Kardeşlerine” adanmış. Çok anlamlı buldum. Marksist hümanist pencereden bakan duruşu eserine yansımış. Ressamlığı ve sanat eleştirmenliği edebiyatını etkilemiş bana göre. Başta anlayacağımız üzere tanımlamalar, tasvirler, duygu ve hisler açık, anlaşılır ve akıcı bir şekilde verilir. Gözlemler ve denemelerin dışında tanımlama ve aforizma diyebileceğim pek çok metin var. Bazıları:

“İnsanda duyu organları fazla sıkışıktır, gözler birbirine fazla yakındır, yüz fazla sivridir. İnsan yüzü, hayvanınkinin aksine, kesici kenarları yaklaşıp dönük bir bıçağı andırır.”

“Ondördüne bastığında yüzü, çocuk yüzü değildi artık. Bu değişmeye bazen bir sertleşme süreci gözüyle bakılır; gerçek gözden kaçır. 14 ile 24 yaş arasında herhangi bir dönemde olabilecek bu değişime, yüzün anlamı bakımından hem bir kazanç, hem de bir yitim getirir yedeğinde. Derinin dokusuyla, kemikleri kaplayan ettin hamuru suskunlaşır; dıştan bakıldığında bir zırhı andırır, oysa çocuklukta bir varoluş bildirisi. Yine de zırhın yırtıldığı yerler -özellikle göz ve ağız çevresi- derinlerde gizlenen şeylere ışık tuttuğundan, anlatımdan yana çok zengindir. Olgunlaşma ve İhtiyarlama, benliğin, bedeninin dış yüzeyinden belli evrelerle gitgide içerlere çekilmesi sürecidir. İhtiyarların derileri bir giysiye benzer.”

“Çürüklerde kum serin, ipek gibi gelir. Yaralarda yanlıdır, acıtır, kumun her tanesi kendi acı payıyla katılır acıya.”

“Ahlak, gizem kaldırmaz. O yüzden ahlaki gerçekler yoktur, yalnızca ahlaki yargılar vardır. Ahlaki yargılar, süreklilik ve önceden bilinebilirlik gerektirir. Yeni, beklenmedik şaşkınlıkta bir gerçeği özümsemez ahlak. Yok sayabilir böyle bir gerçeği ya da bastırabilir; ama gerçeğin varlığı bir kere su yüzüne çıktı mı, açıklanmazlığı, doğrudan bir ahlaki yargıya karşı bağışık kılar onu.”

“Nerede yaşıyorsun sen? Parmak uçlarında mı? Yüreğinde mi? Düşlerinin çukurunda mı? Omuzların boyunca mı? Üstteki deri tabakasıyla giysilerin arasındaki loş, havasız boşlukta yaşıyorsun sen. Asma kattaki gözlem odanda yaşıyorsun. Tutkuların isilik kızartısından farksız.”

Dört bölüm ve on kısımdan oluşan roman kendi alt başlıklarıyla bambaşka konuları tek bir düzlemde buluşturmayı başarmış. Kitap G. (Garibaldi'nin) babasından bahsederek başlıyor. Kahramanımızın babası diye başlangıç yapıyor. Bu kitabın kahramanının babası, Umberto adında Livornolu bir tüccardı, meyve şekerlemesi işindeydi. Kısa boyluydu, şişmandı, kafasının iriliğinden ötürü büsbütün bodur görünüyordu. Dedikodudan, çevre baskısından korkuları pek yersiz

sayılamayacak kadınlara, Umberto'nun kafasının alışılmadık iriliği çekici gelebilirdi pekâlâ. Direnç, ağırlık ve tutku çağrıştırıyordu. Livorno ya da Pisa'daki tüccar sınıfı kadınlarının çoğu utangaçtı. Bu yüzden de Umberto onlar arasında canavarlığıyla ün saldı.....şeklinde devam eder.

Fransız olan anne ve İtalyan babadan doğan G sonunda İtalya'yi birleştiren kahraman oluyor. Başkışı Garibaldi'nin (G.) 19uncu yüzyıl sonunda başlayıp 20nci yüzyıl ortalarına uzanan öyküsünü ve buna paralel olarak Avrupa'da toplumsal sınıflar arası ilişkileri, kapitalizmi ve ona karşı örgütlenenlerin öykülerini okuyoruz. Bir çocuğun var olma sürecini anlatıyor. Bir günah çocuğu olarak geldiği dünya da olgunlaşma ve yok olma sürecini anlatıyor. Ancak, bildik kalıplara sığan bir "aşk romanı", bir "politik roman" veya bir "tarihsel roman" değil. Romanın, cinselliği "naturalist" denebilecek açıdan; kadının toplumdaki yerini ise kapitalizmle ve erkek egemenliğiyle ilişkilendirilmiş baskı ve sömürü düzeninin parçası olarak ele alması önemliydi.

Berger hikâye boyunca hem kadınların hem de erkeklerin yüreklerini ve zihinlerini, cinsel ilişki sırasında yaşanan ve hissedilenleri irdeler. Kişiliğinin ayrılmaz bir parçası olan yalnızlığını, her cinsel deneyiminin ona bir şeyler katıp bir sonraki deneyimini zenginleştirmesini, en kısa beraberliklerinde bile kendini gösteren hassasiyeti ve kadınların, onunla yaşadıkları ilişki sayesinde kendi olağanüstülüklerini tecrübe etmelerini. Tüm bunları Garibaldi ve Milanolu işçilerin 1898'de hüsrarla sonuçlanan devrim girişimleri, Boer Savaşı ve Alpler üzerindeki ilk uçuş gibi olayların oluşturduğu bir arka plan üzerine yerleştiren Berger, bu sayede kişisel deneyimlerle tarihi deneyimlerin iç içe geçtiği bir olay örgüsü kuruyor.

Anlatımı kısa, sade, akıcı ve kendimi olayların içinde hissederek okudum. Çok dukunaklı sahneler var. Babayla çocuğun karşılaşma sahnesi etkileyici. Her türlü maddi desteği sunduğu halde evlilik yapamayan babanın(Umberto) karşısında annenin(Laura) dik duruşu çocuğunu kendi doğurup büyütmesi çok etkileyici. Ahlak, toplumsal ve dinsel yargılamalar kadınları tek başına başına bırakmakta. Cinsellik yaşanan sahnelerde cinselliği tabu olmaktan çıkararak beden ve ruhun hislerini betimlemeleri çok güzel. Dağınıkmış gibi görünen konu başlıklarının düz bir çizgide buluşması başarılı. İnsan ruhunda fırtına yaratan yoğun yaşanan anlarla diğer anlatı arasında paralellikler var. Cvez'in uçuşu ile Leonil'in ilk seksinin anlatıldığı bölüm gibi.

I Fatti Di Maggio (1898 Mayıs'ın İşleri) bölümü beni çok etkiledi. Konudan alakasız ve dilini bilmediği bir milletin direnişine tanık olan bir çocuk ve çocuğun tarafsız olarak izlemesi ve tanıklık edeceğini düşünen eylemciler.

Çok beğendim. Farklı bir okuma oldu benim için. Post-modern olmasına karşın bu teknikle yazılmış okuduğum ilk örnek.

Giuseppe Garibaldi mütevazı başlangıçlardan İtalya'nın en önde gelen askeri kahramanlarından biri haline geldi. 1807 Nice doğumlu Garibaldi, denizci, tüccar kaptanı ve Piedmont-Sardinia donanmasında subay oldu. 1834'te başarısız bir isyan'a katıldıktan sonra Fransa'ya kaçtı, kısmen Piedmont-Sardinia'da cumhuriyetçi bir devrimi ateşlemek için parladı. 1836'da Garibaldi Güney Amerika'da yaşıyordu ve Brezilya ve Uruguay'da devrimci bir paralı asker savaşı olarak ün kazandı.

1848'de Garibaldi "Redshirts" grubu ile İtalya'ya doğru yola çıktı. Garibaldi ve adamları, İtalyan topraklarını yabancı güçlerden yok ederek farklı İtalyan devletlerini birleştirme hareketi olan Risorgimento'ya katıldı. 1849'da Roma'nın Fransız ordusuna karşı güçlü bir savunması ve Avusturya güçlerinden kahramanca kaçması Garibaldi'nin ününü daha da artırdı. Ancak cumhuriyetçi sempaticileri onu İtalyan devletlerinin hükümdarlarına sevmeyi ve Garibaldi kendisini bir kez daha sürgün etti.

Garibaldi 1854'te İtalya'ya döndü, Piedmont-Sardinia'nın hizmetine girdi ve daha sonra Avusturyalıları kuzey İtalya'dan sürdü. 1860'da Piedmont-Sardinia kralı II. Victor Emmanuel'in altında tüm yarımada'yı birleştirmek umuduyla Sicilya ve Napoli'yi ele geçirdi. Ancak, büyük

popülaritesi ve cumhuriyetçi düşünceleri, 1861'de ilan edilen İtalya'nın yeni krallığında resmi bir rol almasını engelledi. Garibaldi'nin askeri bir komutan olarak popülarlığı ve etkinliğı, Victor Emmanuel'e yardım için tekrar tekrar ona dönmesi için ilham verdi. Garibaldi, 1862 ve 1867'de papal Roma'ya karşı iki özel sefer düzenledi ve 1866'da, İtalyan Krallığı için Venedik'i satın alarak Avusturyalılara karşı bir zafer daha kazandı. 1870-71 yıllarında Fransız-Prusya Savaşı'nda Fransızlara yardım ettiği son bir kampanyadan sonra Garibaldi emekli oldu. Romatizma ve eski yaralanmalardan sakatlanmış olsa da, İtalyan Risorgimento'nun en büyük askeri lideri olarak ünlendi. 1882'de Caprera adasında öldü.